

Drejebog om

Grønne GudenaaPartnerskaber i praksis

Fra anlæggelsen af træstier i Vejerslev Skov

Januar 2014, version 1.0

Indholdsfortegnelse

Kolofon	2
Indledning	3
Faser i et GudenaaPartnerskab	4
Arbejdet med de frivillige	6
Bilag 1. Paradigme for projektbeskrivelse	8
Bilag 2. Tjekliste for screening af behov for myndighedsbehandling	9
Bilag 3. Paradigme for afrapporteringen	11
Bilag 4. Eksempel på opgaveliste og tidsplan	12
Bilag 5. Eksempel på tilladelse til brændesankning og selvskovning	15

OplevGudenaa

Til glæde for alle der har lyst til at færdes på eller ved Gudenåen vil OplevGudenaa udvikle tilgængeligheden og formidlingen – på en moderne og effektiv måde. Som Danmarks længste å rummer Gudenåen en mangfoldighed af oplevelser og natur-kultur-historier, og vi vil i projektet lave publikumsvenlig å-formidling i udstillinger, i landskabet, på nettet og på mobilen. Nye rum for oplevelse og læring er målet. Nordea-fonden støtter aktiviteter, der fremmer det gode liv inden for sundhed, motion, natur og kultur. Med en uddeling i fase 1 på 5,3 mio. kroner har Nordea-fonden banet vejen for OplevGudenaa. Naturstyrelsen Søhøjlandet er ejer af OplevGudenaa, og projektet gennemføres i nært samarbejde med AQUA Akvarium og Dyrepark og VisitGudenaa. Projektet overgår i anden fase til et mere omfattende Gudenåprojekt.

Styregruppen for OplevGudenaa har det overordnede ansvar for styringen af projektet i samråd med projektejeren. I styregruppen sidder skovrider Niels Juhl Bundgård Jensen, Naturstyrelsen Søhøjlandet (formand), Hans Okholm, Gudenåkomiteén, Knud Bundgaard, AQUA Akvarium og Dyrepark og VisitGudenaa.

Følgegruppen fungerer som et rådgivende og inspirerende udvalg for projektet. I følgegruppen sidder repræsentanter for Randers, Viborg, Favrskov, Silkeborg, Skanderborg, Horsens, Hedensted og Vejle Kommuner, Region Midtjylland, Naturstyrelsen Århus, Gudenåkomiteén, VisitGudenaa, Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk landbrug, LAGerne langs åen, museerne langs åen, Danmarks Miljøundersøgelser, DTU Aqua, Randers Regnskov, Energimuseet, Himmelbjerget, Hjejleselskabet, Aalborg Universitet/Oplevelsesøkonomi samt Alexandra Instituttet.

Projektgruppen varetager den daglige styring og drift af projektet. Projektleder er Knud Erik Hesselbjerg, Naturstyrelsen, og i projektgruppen sidder desuden direktør Knud Bundgaard, akvarie- & dyreparkchef Jørgen Lund Møller og naturvejleder Lars Nygaard fra AQUA Akvarium og Dyrepark samt VisitGudenaa. Landskabsarkitekt Bendt Nielsen er projektkonsulent på Drejebog om Grønne GudenaaPartnerskaber i praksis.

Kontakt: Projektleder Knud Erik Hesselbjerg, knehe@nst.dk, 40 28 05 63.

Indledning

Denne drejebog bygger på praksis fra udviklingen af grønne partnerskaber gennem en årrække – især med fokus på erfaringer med GudenaaPartnerskaber gennem 2012 og 2013.

Drejebogen er blevet til efter en drøftelse i januar 2014 mellem OplevGudenaa og de 8 kommuner, der grænser op til Gudenåens hovedløb fra kilderne i Tinnets Krat til udløbet i Randers Fjord.

Målgruppen for drejebogen er først og fremmest projektledere – hvad enten de er konsulenter eller ansatte i kommunerne. Der er således tale om en praktisk vejledning.

Grund-idéen i GudenaaPartnerskaber er, at de enkelte partnerskaber udvikles som selvstændige projekter med egen økonomi. Helheden langs og sammenhængen mellem de enkelte partnerskaber langs Gudenåen sikres gennem anvendelse af konsulenter, der er vejledt i at arbejde inden for de rammer, som aftales mellem OplevGudenaa og de respektive kommuner.

Denne drejebog er forbundet til øvrige udgivelser fra OplevGudenaa:

- GudenaaPartnerskaber, januar 2013
- Formidlingskoncept, januar 2013
- GudenåStierne og Vandvejen, oktober 2013

Frivillige klargør tracé til Himmelbjerggruten mellem Ry og Alling

Faser i et Gudenaapartnerskab

Partnerskaberne inddeles i 4 faser:

1. Forprojekt
2. Finansiering
3. Myndighedsbehandling
4. Udførelse

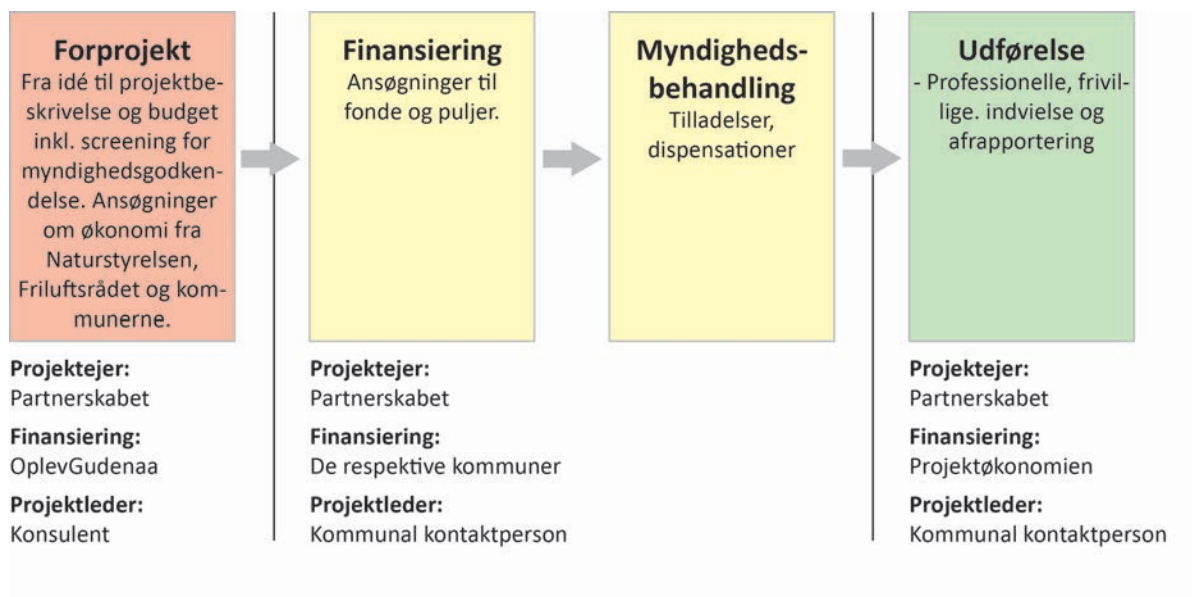
Ad 1.

Forprojekter til Gudenaapartnerskaber godkendes og finansieres af OplevGudena og bringer relevante idéer frem til en projektbeskrivelse med tilhørende budget. Projektbeskrivelsen skal så vidt muligt kunne anvendes til myndighedsbehandling.

Naturstyrelsen og kommunerne udfører en screening af behovet for myndighedsbehandling inden projektbeskrivelsen afsluttes, så det står klart, hvilke dele af partnerskabets ønsker, der evt. kan være tvivl om gennemførligheden af.

Forprojektet udarbejdes med konsulentbistand, hvis et tilbud fra en konsulent kan godkendes af partnerskabet og af OplevGudena. Partnerskabet er projektets ejer. Konsulenten ansættes gennem forprojektperioden som projektleder. Naturstyrelsen og kommunerne skal være medlem af partnerskabet, og de pågældende repr. for myndighederne fungerer som kontaktpersoner til myndighedsniveauet.

Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet tilbydes som deltagere i den nationale aftale om lokale grønne partnerskaber altid plads i Gudenaapartnerskaber. Derudover tilbydes forskellige relevante lokale partnere deltagelse i arbejdet med forprojektet – herunder turismen for at sikre markedsføring og god omtale. Det er målet med forprojektet, at samtlige partnere kan bakke om den endelige projektbeskrivelse.

Projektbeskrivelsen skal være så tæt på et realiserbart projekt som overhovedet muligt, inden for de ressourcer, der afsættes til at udføre forprojektet. Projektbeskrivelsen skal redegøre for projektets indhold samt anlægs- og driftsøkonomi samt ejerskabet til projektets enkelte dele efter projektafslutningen. Projektbeskrivelsen skal også redegøre for den frivillige indsats og driftsopgavens placering.

Der afsættes som oftest i størrelsesordenen 25.000-45.000 kr. ekskl. moms til et forprojekt. Indeholdt i forprojektets økonomi er udarbejdelse af ansøgninger til Naturstyrelsens pulje til grønne partnerskaber, Friluftsrådet og evt. kommunale puljer.

Se paradigme for projektbeskrivelse i bilag 1 og tjekliste for screening af behov for myndighedsbehandling i bilag 2.

Ad 2.

Finansieringsfasen skal partnerskabet så vidt muligt selv forestå. Når forprojektet er formuleret overdrages projektlederrollen til kommunen, som bl.a. står for at administrere projektets økonomi og derfor også står som ansøger til eksterne bidragydere.

Er der behov for konsulenthjælp til udarbejdelse af ansøgninger om bidrag til projektet fra f.eks. private fonde eller EU-midler finansieres dette arbejde af den pågældende kommune på vegne af partnerskabet – som oftest i størrelsesordenen 5.000-15.000 kr. ekskl. moms.

Kommunen knytter en projektansvarlig og en økonomiansvarlig medarbejder til partnerskabet.

Ad 3.

Myndighedsbehandlingen udføres af sagsbehandlere i Naturstyrelsen og kommunerne (og evt. Fredningsnævnet). Tiden, der medgår til sagsbehandlingen, finansieres af de pågældende myndigheder. Er der behov for yderligere dokumentation eller detailtegninger m.v. af partnerskabets idéer, finansieres dette arbejde af den pågældende myndighed.

Ad 4.

Udførelsen af partnerskabets idéer finansieres af projektets økonomi. Har partnerskabet brug for det, kan der hyres konsulenthjælp til arbejdet. Indeholdt i udførelsesfasen er også indvielse samt afslutning af projektet.

Den nødvendige afrapportering til projektets bidragydere skal også kunne rummes i projektets økonomi. Kommunen er som projektansvarlig og økonomiansvarlig garanteret for, at bidrag til projektet hentes hjem.

Se paradigme for afrapporteringen i bilag 3.

Arbejdet med de frivillige

Kun idéer, der reelt kommer "ude fra" bør løftes som GudenaaPartnerskaber. Disse projekter adskiller sig derfor fra myndighedsprojekter, der udelukkende formuleres, finansieres og udføres af myndighederne.

Frivillige inddrages i forprojektet (udarbejdelse af projektbeskrivelse) og den udførelsesfasen (praktisk arbejde). Frivillige med særlige kompetencer kan inddrages yderligere.

Det giver engagement og ejerskab at lave projekter med frivillig indsats – men man sparer ikke noget. Det skal være sjovt at være frivillig. Så man deltager i det omfang, man har tid, lyst og magter.

Efter forprojektfasen

Den ansvarlige projektleder skal løbende kommunikere til partnerne – også i perioder uden møder, men hvor der f.eks. arbejdes på finansiering eller fremskaffelse af myndighedstilladelser.

I udførelsesfasen

Det er ikke alle typer af praktisk arbejde, der egner sig til at blive udført af frivillige. F.eks. vil opgaver, der særlig håndværksmæssig kunnen eller brug af farlige redskaber som udgangspunkt kun blive tildelt professionelle aktører.

Imidlertid dukker der ofte frivillige op, som i realiteten har håndværksmæssig kunnen eller som kan anvende farligt værktøj på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde. I sådanne tilfælde er det vigtigt, at de sikkerhedsmæssige forhold er gjort klart for de frivillige, som handler på eget ansvar.

Eksempler på typiske arbejdsopgaver, hvor frivillige uden særlige kompetencer kan involveres:

Opgaver, der kan udføres af frivillige i samarbejde med professionelle

- Udbringning af materialer i vanskeligt farbare områder (f.eks. vådbundsarealer)
- Monteringsopgaver (f.eks. dækplanker på træstier)
- Efterbehandling af bygninger (f.eks. påføring af træbeskyttelse)
- Fjernelse af fældede træer og buske – f.eks. til flisning
- Fjernelse af buske og uønskede vækster – f.eks. ved naturplejeopgaver eller klargøring af arealer til anlægsopgaver
- Mindre terrænreguleringer, planering af grusbelægnings, udlægning af barkflis ved stianlæg

Opgaver, der kan udføres af teams på 3-4 pers. i samarbejde med professionelle

- Nedgravning af borde/bænke-sæt
- Nedgravning af højskilte
- Nedgravning af A2-tavler
- Opsætning af hegn/fodhegn

Opgaver, der kan udføres af teams på 2 pers. i samarbejde med professionelle

- Nedgravning af A3-tavler og A4-tavler
- Nedgravning af ruteafmærkningspæle
- Nedgravning af grills
- Etablering af bålpladser

Opgaver, der kan udføres af teams på ned til 1 person

- Renholdelse, opsamling af affald, smågrene etc.

Andre opgaver for frivillige

- Fremskaffelse af mad og drikke til de aktive deltagere

Den frivillige indsats skal organiseres, så derfor er det vigtigt med planlægning, opgavebeskrivelse, tilmelding, fremskaffelse af grej/arbejdsredskaber m.v. Det er derfor vigtigt, at projektlederen tager ansvaret for planlægningsopgaven, og at de frivillige under arbejdets udførelse altid kan få kontakt til projektlederen.

Projektlederen skal ligeledes være indstillet på, at arbejde sammen med de frivillige sjældent kan foregå inden for normal arbejdstid.

I bilag 4 bringes et eksempel på opgaveliste og tidsplan for en frivillig indsats. Eksempel på tilladelse til brændesankning og selvskovning er gengivet i bilag 5.

Bilag 1. Paradigme for projektbeskrivelse

Indledning

Initiativtageren
Partnerne
Baggrunden for projektet

Projektbeskrivelse

Projektets ønskede delelementer, anlægsopgaver
Formidlingsindsats, tavler, folder, digitale historier etc.
Oversigtskort
Detailkort
Arealet – beliggenhed, ejerforhold m.v.
Behov for aftaler – evt. tinglysning
Screening for myndighedsgodkendelser
Redegørelse for den frivillige indsats – opgaver
Markedsføring

Budget

Projektets anlægsbudget – anlægsudgifter og frivilligtimer
Finansiering af anlæg – forventede indtægter til anlægsopgaver
Driftsbudget – forventede driftsudgifter og driftsansvarlig
Økonomisk administration, momsaflyftning/mellemfinansiering

Projektbeskrivelsen illustreres f.eks. med fotos af arealer, eksempler på tilsvarende anlæg og formidling, som man gerne vil opnå gennem projektet.

Bilag 2. Tjekliste for screening af behov for myndighedsbehandling

Projekttitle:

Ejendom:
Matr. nr.:
Adresse:
Projektansvarlig:

Kort beskrivelse af projektet (kortbilag vedhæftes):

AFTALER (med eksterne parter)	JA sæt x	Bemærkninger
Skal der indgås driftsaftale, overenskomst eller leje-/forpagtningsaftale?		
Arealtiladelse, Naturstyrelsen		
Arealtiladelse, kommunen		
Arealtiladelse, private lodsejere		

PLANLOVEN	JA sæt x	Bemærkninger
Kræver projektet tilladelse efter planloven?		
<ul style="list-style-type: none"> • Ændret anvendelse, landzonetilladelse (§35) 		
<ul style="list-style-type: none"> • Lokalplan-dispensation (§19) 		

SKOVLOVEN	JA Sæt X	Bemærkninger
Kræver projektet tilladelse i h. t. bestemmelserne om:		
<ul style="list-style-type: none"> • Arealanvendelse (§8) 		
<ul style="list-style-type: none"> • Bygninger, anlæg, terrænændringer, affald (§11) 		
<ul style="list-style-type: none"> • Andet (f.eks. beskyttede arealer § 28) 		
<ul style="list-style-type: none"> • Anmeldelse i h. t. NATURA-2000 bestemmelserne 		
<ul style="list-style-type: none"> • Mulighed for Bilag-4 arter ? 		
<ul style="list-style-type: none"> • Er der alternative placeringsmuligheder udenfor fredskov? 		

NATURBESKYTTELSESLOVEN Kræver projektet tilladelse i h. t. bestemmelserne om beskyttelse af:	JA Sæt X	Bemærkninger
• Søer, vandløb, heder, moser og lign., strandenge, strandsumpe, ferske enge, overdrev m.v. (§3)		
• Søer og åer (§16) (150 m)		
• Skove (§17) (300 m)		
• Fortidsminder (§18) (100 m)		
• Anmeldelse i h. t. NATURA-2000 bestemmelserne		

FREDNING Kræver projektet godkendelse af fredningsmyndighederne?	JA Sæt X	Bemærkninger
• Fredningskendelse		

BYGGELOVEN	JA Sæt X	Bemærkninger
• Byggetilladelse (§16)		

MUSEUMSLOVEN Betyder projektet ændringer i tilstanden af:	JA Sæt X	Bemærkninger
• Sten og jorddiger (§29a – 29d)?		
• Fortidsminder (§§29e – 29h)?		

VEJLOVEN	JA Sæt X	Bemærkninger
• Kræves tilladelse til adgang til offentlig vej?		

MILJØMÅLSLOVEN	JA Sæt X	Bemærkninger

VANDLØBSLOVEN	JA Sæt X	Bemærkninger

VVM-Screening	JA Sæt X	Bemærkninger

Bilag 3. Paradigme for afrapporteringen

Indledning

Initiativtageren
Partnerne
Møderne

Proces og resultat

Projektets ønskede delelementer
Gik processen som ønsket
Redegørelse for eventuelle projektjusteringer og årsagen hertil
Vurdering af resultatet i forhold til ønskerne
Underskrift af projektansvarlig

Budget

Projektets budget – udgifter
Finansiering - indtægter

Regnskab

Projektets udgifter – opdelt som
budgetteret
Underskrift af regnskabsansvarlig

Særligt vedr. tilskud fra Friluftsrådet

Opgørelse vedr. støtteberettigede
omkostninger punktvis
Beregning af støtte, der anmodes
udbetalt

Særligt vedr. tilskud fra NN fond

Redegørelse for opfyldelsen af evt.
særlige betingelser

*Afrapporteringen illustreres f.eks.
med fotos af udvalgte dele af projek-
tet, eksempler på formidling og indivi-
elsen*

Bilag 4. Eksempel på opgaveliste og tidsplan **- frivillige fra Alling Beboerforening og Ry Cykelklub, Himmelbjerggruten**

I det følgende beskrives de opgaver, hvortil der efterlyses frivillig arbejdskraft i forbindelse med stiprojektet nord om søerne mellem Ry og Silkeborg - spec. med hensyn til etableringen af en stiforbindelse fra Skimminghøj til Birkhedevej.

Færdsel må kun ske på Banedanmarks areal - dog er færdsel på baneskråning, banelegeme og jernbanebro ikke tilladt.

Tidsplanen er vejledende på nuværende tidspunkt, men den opdateres løbende.

Opgaver:

1. Fjernelse af træ og buskads, der er fældet - brændet foræres væk, hvis nogen af de frivillige kan benytte det.
2. Almindelig oprydning - bl.a. fjernelse af gammelt DSB-hegn
3. Betjening af de frivillige med vådt og tørt.
4. Opsætning af ca. 10 meter hegn ved Birkhedevej
5. Support til Woodways ved etablering af træstier og broanlæg
6. Etablering af afmærkning og infotavler

Ad 1

Skanderborg kommune fælder træer og buskads af to omgange - først de mindre træer og buske, hvorefter der ryddes et spor - og dernæst de større træer.

I mellem de to fældninger ønskes der udslæbt kvas og træ. Brugbart brænde og kvas lægges i to forskellige bunker ved henholdsvis Birkhedevej og på Skimminghøj. Frivillige, der sanker brænde og forventer at anvende bl.a. motorsav underskriver en aftale herom. Efter 2. fældning forventes der især at være brændselsværdi i de udslæbte emner.

Der er ønske om / behov for en del frivillige, som i princippet selv kan tilrettelægge tidspunkter for arbejdets udførelse fra den 8. juli og frem til den 22. juli.

Ad 2

Banedanmarks areal nedenfor baneskråningen gennemgås for affald. Endvidere fjernes gl. DSB-trådhegn, der er tretrådet på egestolper. Metaltråd og metalkramper samles i bundter og lægges på læggepladserne ved Birkhedevej og på Skimminghøj.

Der er ønske om / behov for en del frivillige på de tre planlagte arbejdsdage, den 8., 15. og 22. juli.

Ad 3

Der etableres morgenkaffe kl. 9.00. Frokost kl. 12.00 og eftermiddags kaffe kl. 15.00 på de tre planlagte arbejdsdage, den 8., 15. og 22. juli.

Tidsplan for opgaverne 1, 2, 3

Md.	Juli														
Uge	27	28							29						
Dato	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Ad 1	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ad 2	x							x							x
Ad 3	x							x							x

Ad 4

Leif Rytter fra Alling Beboerforening er ansvarlig for denne opgave. Leif skaffer selv hæn-der til hjælp.

Ad 5

Woodways sætter pæle til stræstier m.v. Dernæst lægges trædæk op. Brofag udføres og bro-en lægges på plads, hvorefter finish og afslutning går i gang.

Der er ønske om / behov for 1-2 frivillige pr. hverdag, 3 frivillige lørdage - dog aftales det nærmere ønske / behov efterhånden, som opgaven skrider frem.

Vejledende tidsplan fra Woodways, hvoraf det fremgår, hvornår og hvor mange frivillige Woodways kan få brug for, fremsendes efterfølgende.

Ad 6

Denne opgave ligger et stykke ude i fremtiden - nærmere info herom følger.

Kontaktpersoner

Tovholder, landskabsarkitekt Bendt Nielsen, 20 99 72 22, bn@bn-tegnestue.dk
Thomas Brandt Ebbesen, Skanderborg Kommune, 40 24 29 71, tebb@skanderborg.dk
Niels Erik Jepsen (Jeppe), Alling Beboerforening, jeppe_ry@pc.dk
Søren Johansen, Ry Cykelklub, 29 17 03 30, johansen65@gmail.com

Bilag 5. Eksempel på tilladelse til brændesankning og selvskovning - frivillige fra Alling Beboerforening og Ry Cykelklub, Himmelbjergruten

Udstedes til: _____

Adresse: _____

Tlf: _____ E-mail: _____

Tilladelse vedrører: Brændesankning _____   Selvskovning _____

Tidsrum: _____

Tilladelsen er kun gyldig med underskrift: _____

Thomas Brandt Ebbesen
Skov- og landskabsingeniør
Skanderborg Kommune

Brændesankning og selvskovning kan ske i forbindelse med udslæbning af kvas og træ, og må kun foretages efter forud indhentet anvisning fra projektledelsen eller Skanderborg Kommune på det anviste sted og i det anviste omfang. Se vedhæftede kort. Færdsel på baneskråning, banelegeme og jernbanebro er ikke tilladt.

Brændesankning og selvskovning må foretages til eget privat brændselsforbrug.

Ved sankningen må der benyttes håndsav, økse og motorsav.

Brændesankning og selvskovning sker i enhver henseende på eget ansvar og i henhold til gældende lov.

Sikkerhedsudstyr og motorsave skal være typegodkendt ifølge Arbejdstilsynets meddelelse B.5.1.1¹, og vejledning i fældnings og skovarbejde, AT D.2.8² skal følges.

Det indsamlede kvas og brænde må henlægges i to bunker på Naturstyrelsens areal ved Birkhedevej eller på Skanderborg Kommunes areal på Skimminghøj - se kortet. Brændet henligger for indsamlerens regning og risiko, indtil afhentning sker - for Naturstyrelsens areal senest den 14. august 2012.

¹ <http://arbejdstilsynet.dk/da/regler/at-vejledninger-mv/tekniske-hjaelpemidler/at-vejledninger-om-tekniske-hjaelpemidle/b5-ovrige-tekniske-hjaelpemidler-/rloia-b511-arbejde-med-motorkaedesave.aspx>

² <http://arbejdstilsynet.dk/da/regler/at-vejledninger-mv/arbejdets-udforelse/at-vejledninger-om-arbejdets-udforelse/d2-enkelte-typer-af-arbejde/rloia-d28-faeldnings-og-skovningsarbejde.aspx>

